

Finnes det friske nordmenn?

KORRESPONDANSER

KAARE SOLHEIM

Samtidig med oppbygging og utvikling av helsevesenet vårt har veksten av pasientorganisasjoner vært stor og antall medlemmer sterkt økende. Summeres tallene som presenteres i tabell 1 (1), kan man lure på om det finnes friske nordmenn. Tallene må imidlertid vurderes kritisk. Noen pasienter har forbigående lidelser, andre har flere sykdommer samtidig, og noen pasienter blir syke bare når de utsettes for et skadelig agens, for eksempel allergikere.

Tabell

Tabell 1 Estimert antall pasienter med ulike lidelser i henhold til noen pasientorganisasjoner (1)

Allergi/overfølsomhet	1 500 000
Belastningslidelser	1 500 000
Migrene/annen hodepine	1 000 000
Psykiske lidelser	800 000
Revmatiske sykdommer	800 000
Lunge-/hjertesykdommer	700 000
Bevegelseshemmede	330 000
Spiseforstyrrelser	150 000
Diabetes	130 000
Lever med kreftsykdom	124 161
Epilepsi	40 000
Parkinsonisme/andre sjeldne muskelsykdommer	13 000

Det er rimelig også å ta med en gruppe som savnes i de foranstående tallangivelser, voldsofre, trafikkskadede samt de som har fått arbeidsskader. Disse pådrar seg alvorlige skader i en akuttsituasjon, i verste fall med umiddelbar død, eller overlever kanskje med plagsomme senfølger.

Organisasjonene får økonomisk støtte fra staten (tab 2). Paraplyorganisasjoner representerer mange foreninger og får en fast sum på 6,2 millioner kroner per år. Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon er den organisasjonen som får mest. Totalt får alle pasientorganisasjoner 52,7 millioner kroner av staten per år (1).

Tabell

Tabell 2 Statsstøtte til pasientorganisasjoner (mill. kr) (2)

Norges Blindeforbund	3,2
Norges Handikapforbund	4,8
Norges Døveforbund	2,8
Norsk Revmatikerforbund	3,2
Norsk forening for utviklingshemmede	2,6
Landsforeningen for hjerte- og lungesyke	3,3

Kulturdepartementet har utgitt en stortingsmelding om de frivillige organisasjoners tilknytning i samfunnet (2). I mer enn 150 år har disse organisasjonene gjort en stor innsats. Departementet definerer dem som medlemsbaserte sammenslutninger med et allmenntilgjengelig siktemål, en demokratisk styringsstruktur og et nasjonalt ledd som binder sammen lokale enheter. Innenfor meldingen faller også stiftelser med allmenntilgjengelig formål og økonomisk samvirke som ikke har fortjeneste som hovedmål. Også trossamfunn og livssynsorganisasjoner er tatt med. I tillegg omfatter meldingen frivillige tiltak, det vil si det store og varierte mangfold av virksomheter som eies eller drives av frivillige sammenslutninger.

I 1995 var statens samlede tildeling til frivillig virke, slik det defineres i meldingen, på til sammen 4,737 milliarder kroner.

I stortingsmeldingen (2) tar regjeringen utgangspunkt i tre ulike grunnsyn på de statlige støtteordninger til frivillig virke, for å tydeliggjøre at statens samspill med frivillig virke kan anta ulike former. Det første grunnsynet knyttes til ønsket om å stimulere forenings- og medlemsbasert virke i frivillige sammenslutninger. Det andre tar utgangspunkt i ulike former for verdibasert samvirke, og det tredje grunnsynet er knyttet til de frivillige organisasjoners rolle som produsenter av fortjenestefrie velferdstiltak. Fordelen ved å benytte frivillige organisasjoner som velferdsprodusenter fremfor offentlige organer eller markedsbasert virksomhet vil vanligvis ligge i medlemmenes engasjement og frivillige innats, samt den fleksibiliteten som frivillig organisering representerer. Regjeringen hevder at i fremtidens velferdssamfunn må de sivile frivillige sammenslutningene spille en aktivt medvirkende rolle. Regjeringen må

se det som en viktig oppgave å opprettholde et mangfold av frivillige organisasjoner. Spørsmålet er likevel om statsstøtten til pasientorganisasjonene kan samordnes bedre (1).

LITTERATUR

1. Aase KA. Penger, makt . . . og helse. Sykepleien 1999; nr. 16: 10 – 6.
2. St.meld. nr. 27 (1996 – 97). Statens forhold til frivillige organisasjoner.

Publisert: 20. januar 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. september 2026.